

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра економіки та підприємництва імені професора
І.М. Брюховецького

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

**ВИРОБНИЧА ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ (ТОПАЗ)
(обов'язковий)**

Реалізується в межах освітньої програми **Економіка**
(назва)
за спеціальністю **051 «Економіка»**
(шифр, назва)

на **першому** (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2025

Розробник:

(підпис)

Ковальова О.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва імені професора І. М. Брюховецького

(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва імені професора І.М. Брюховецького (назва кафедри)	Протокол №19 від 10.06.2025 р.	
	Завідувач кафедри	Олександр КОВБАСА (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Наталія СТРОЧЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Світлана ЛУКАШ
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Наталія СТРОЧЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Олександр КОВБАСА
(підпис) (ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Наталія Парам'як
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 17.06.2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОПАЗ)							
2.	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту / Кафедра економіки та підприємництва імені професора І.М. Брюховецького							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОПП «Економіка» 051 «Економіка» / 2022 рік набору							
5.	Рівень НРК	6							
6.	Семестр та тривалість вивчення	8 семестр, 1-10 тиждень							
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські		Лабораторні			
		Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.
		30	14	30	10	-	-	90	126
9.	Мова навчання	українська							
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Ковальова Ольга Михайлівна, к.е.н., доцент кафедри економіки та підприємництва імені професора І.М. Брюховецького Години консультацій – кожного вівторка о 12.15, ауд. 403а.							
11.1	Контактна інформація	olgakovalyovasumy@gmail.com СНАУ, корпус факультету економіки і менеджменту, ауд. 403а							
11.	Загальний опис освітнього компонента	В умовах ринкової економіки фахівці-економісти мають володіти навичками визначення важливих показників ефективності виробничих процесів, методикою здійснення компенсаційного аналізу (на основі альтернативних витрат), а також використовувати результати аналізу для формування структури ефективної моделі системи, якою є підприємство. Даний освітній компонент спрямований на засвоєння студентами вказаних навичок, передбачає використання базових знань з «Мікроекономіки» та «Економіки підприємства» для аналізу ефективності витрат та рентабельності, а також вмінь з формування інформаційної база та її аналізу із застосуванням комп'ютерних інструментів для економічного моделювання та оцінки ризиків у сільськогосподарському підприємстві. Базується на впровадженні в навчальний процес програми REGIO MAX для розрахунку маржинального доходу, прибутку, підприємницького доходу, порогів виробництва та рентабельності, а також окупності витрат на ресурси.							

12.	Мета освітнього компонента	Сформувати у студентів цілісну уяву про специфіку дефініцій та величин визначення виробничих процесів у рослинництві та тваринництві; засвоїти методи здійснення розрахунку потреби у живому та оборотному капіталі для визначеного виробничого процесу; сформувати у студентів спроможність класифікувати затрати на використаний капітал; засвоїти методи складання калькуляцій по виробничих процесах та визначення порогу виробництва, порогу рентабельності виробничих процесів у рослинництві та тваринництві, розрахунку маржинального доходу, прибутку та підприємницького прибутку, а також окупності ресурсів; сформувати уміння інтерпретації отриманих результатів.
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	«Системи інноваційних технологій в сільськогосподарському виробництві»; «Мікроекономіка»; «Економіка підприємства»; «Інформаційне забезпечення управлінських процесів підприємницької діяльності (ТОПАЗ)»; «Фахове стажування»
14.	Політика академічної доброчесності	При виконанні індивідуальних завдань та проходження проміжного і підсумкового контролю студенти повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, що викладені у «Кодексі академічної доброчесності СНАУ» та «Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ».
15.	Ключові слова	Сільськогосподарське підприємство, виробнича економіка, маржинальний дохід, підприємницький прибуток, прибуток, поріг виробництва, поріг рентабельності, поріг безбитковості, окупність ресурсів.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4043

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)						Як оцінюється РНД
	ПРН ₅	ПРН ₁₀	ПРН ₁₂	ПРН ₁₉	ПРН ₂₅	ПРН ₂₆	
ДРН ₁ . розуміти та використовувати категорійно-понятійний апарат економіки сільськогосподарських підприємств та формулювати загальні економічні аспекти виробництва товарної продукції рослинництва та тваринництва.			x		x		Тести множинного вибору.
ДРН ₂ . називати як мінімум три приклади змінних витрат у рослинництві та тваринництві та розраховувати виробіток, змінні та постійні витрати.		x	x		x		Тести множинного вибору.
ДРН ₃ . розраховувати маржинальні доходи, пороги виробництва, пороги рентабельності, пороги прибутковості, прибуток, підприємницький прибуток та окупність ресурсів для кожного з виробничих процесів аграрного виробництва з використанням програми REGIO MAX.		x	x	x	x	x	Тести множинного вибору. Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO MAX.
ДРН ₄ . інтерпретувати значення розрахованих показників та моделювати беззбитковий рівень виробництва.			x		x		Тести множинного вибору. Письмова контрольна робота.
ДРН ₅ . використовувати ІТ-технології у вигляді програми REGIO MAX в моделюванні стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства.			x	x	x	x	Тести множинного вибору. Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO MAX за даними, зібраними під час практики.
ДРН ₆ . застосовувати інноваційні підходи при	x				x	x	Тести множинного вибору.

моделюванні ефективності технологічних процесів в аграрному підприємстві через оптимізацію системи матеріально-технічного забезпечення і моніторинг товарних ринків							Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO MAX за даними, зібраними під час практики.
ДРН ₇ . формулювати оптимальні рішення, щодо фінансово-технологічної диверсифікації аграрного виробництва на основі інноваційного розвитку.	x				x	x	Тести множинного вибору. Письмова контрольна робота.

ПРН₅. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН₁₀. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН₁₂. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН₁₉. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН₂₅. Ідентифікувати основні взаємозв'язки та особливості господарсько-виробничих відносин в аграрному виробництві.

ПРН₂₆. Вміти моделювати та оптимізувати господарські рішення із застосуванням ІТ-технологій при визначенні стратегій соціально-економічного розвитку аграрних підприємств.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.				
	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	
Тема 1. Поняття та класифікація витрат і виробітку в сільськогосподарських підприємствах 1. Сутність та класифікація витрат. Визначення і структура витрат у сільськогосподарському виробництві. 2. Класифікація витрат за способом їх віднесення на кінцевий продукт. 3. Сутність, класифікація та методика оцінки виробітку.	2	2	2	2			6	8	основна: 1, 2, 3,4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.
Тема 2. Виробничі ресурси та економічна ефективність їх	2	2	2	2			6	8	основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,

використання: трудові ресурси 1. Трудові ресурси: витрати праці, потреба в робочому часі, кошторис робочого часу і структура робіт. 2. Роль технологічної карти у розрахунку потреби в трудових ресурсах. 3. Розрахунок витрат на оплату праці робочої сили. 4. Німецький досвід визначення витрат на оплату праці.									додаткова: 11, 11, 12, 23, 25
Тема 3. Виробничі ресурси та економічна ефективність їх використання: основні засоби 1. Основні засоби: сутність та класифікація. 2. Змінні витрати власної механізації технологічних процесів. 3. Постійні витрати механізації технологічних процесів. 4. Німецький досвід визначення витрат власної механізації.	2	2	2	2			6	8	основна: 1, 2,3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 додаткова: 12, 13, 23.
Теми 4. Виробничі ресурси та економічна ефективність їх використання: оборотні засоби та живий капітал 1. Оборотні засоби: сутність та склад. 2. Методика розрахунку потреби у живому та оборотному капіталі: українська та німецька методика	2	2	2	2			6	8	основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 додаткова: 12, 13, 23.
Тема 5. Поняття виробничих процесів та показники й методи їх оцінки 1. Поняття виробничого процесу. Розмежування виробничих процесів. 2. Методичні основи розрахунку маржинального доходу, потреби в оборотних засобах, виручки від реалізації. 3. Методичні основи розрахунку порогу	2	2	2	2			6	8	основна: 1, 5, 9, 10 додаткова: 11, 12, 21, 22, 23, 24

виробництва та порогу рентабельності. Інтерпретація порогів виробництва та рентабельності. 4. Методичні основи розрахунку окупності факторів.									
Тема 6. Економічна оцінка витрат виробничого процесу «Виробництво товарної продукції рослинництва» 1. Загальна характеристика виробничого процесу виробництва товарної продукції рослинництва. 2. Розрахунок змінних витрат на придбання насіння, добрив, засобів захисту рослин, механізацію із застосуванням програми МАХ. 3. Визначення потреби у виробничих ресурсах: земельних, трудових, оборотному капіталі. 4. Визначення умовно-змінних і постійних витрат: витрат використання живого й оборотного капіталу, витрат праці, інших альтернативних витрат.	2	2	2				6	8	основна: 1, 4, 5, 9, 10 додаткова: 12, 13, 23.
Тема 7. Економічна ефективність виробничого процесу «Виробництво товарної продукції рослинництва» із застосуванням програми МАХ. 1. Розрахунок виручки від реалізації. 2. Розрахунок маржинального доходу виробничого процесу товарної продукції рослинництва. 3. Розрахунок прибутку підприємця та прибутку. 4. Пороги виробництва та рентабельності. Інтерпретація порогів виробництва та рентабельності. 5. Окупність факторів.	2	2	2				6	8	основна: 1, 5, 6, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.
Тема 8. Економічна ефективність	2		2				6	8	основна: 1, 5, 6, 10

виробничого процесу «Виробництво кормових культур» із застосуванням програми МАХ. 1. Класифікація процесів кормовиробництва. Загальні питання кормовиробництва і облагородження кормів. 2. Розмежування кормовиробництва і тваринництва. Способи оцінки продукції. 3. Приблизна калькуляція виробництва кукурудзи на силос: пропорційно-змінні спеціальні умовно-змінні та постійні витрати. 4. Маржинальний дохід. Прибуток підприємця, прибуток. 5. Пороги виробництва та рентабельності. Інтерпретація понять «поріг виробництва» та «поріг рентабельності» при виробництві кукурудзи на силос.									додаткова: 11, 12, 13, 23, 25
Тема 9. Економічна оцінка виробничого процесу «Молочне скотарство». 1. Розмежування молочного скотарства та інших виробничих процесів. 2. Оцінка виробленої продукції 3. Пропорційно-змінні спеціальні затрати. 4. Умовно-змінні і постійні витрати.	2		2				6	8	основна: 1, 5, 6, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.
Тема 10. Економічна ефективність та агрегація кормовиробництва та тваринництва із застосуванням програми МАХ 1. Агрегація кормовиробництва та молочного скотарства. 2. Показники економічної ефективності: маржинальний дохід, прибуток підприємця та	2		2				6	8	основна: 1, 5, 6, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.

прибуток, пороги виробництва та рентабельності у молочному скотарстві.									
Тема 11. Економічна оцінка виробничого процесу «Відгодівля великої рогатої худоби» із застосуванням програми МАХ. 1. Загальні особливості виробничого процесу «Відгодівля великої рогатої худоби». 2. Оцінка отриманої продукції 3. Пропорційно-змінні спеціальні витрати 4. Умовно-змінні і постійні витрати 5. Показники економічної ефективності: маржинальний дохід, прибуток підприємця та прибуток, пороги виробництва та рентабельності.	2		2				6	8	основна: 1, 5, 6, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.
Тема 12. Економічна оцінка виробничого процесу «Розведення великої рогатої худоби» із застосуванням програми МАХ. 1. Загальні особливості виробничого процесу «Розведення та відгодівля великої рогатої худоби». 2. Оцінка отриманої продукції 3. Пропорційно-змінні спеціальні витрати 4. Умовно-змінні і постійні витрати 5. Показники економічної ефективності: маржинальний дохід, прибуток підприємця та прибуток, пороги виробництва та рентабельності.	2		2				6	8	основна: 1, 5, 6, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.
Тема 13. Економічна оцінка виробничого процесу «Відгодівля свиней» із застосуванням програми МАХ.	2		2				6	8	основна: 1, 5, 6, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.

1. Особливості виробничого процесу «утримання поголів'я свиней для відгодівлі». 2. Вартість виробленої продукції: приріст живої ваги свиней, органічні добрива. 3. Пропорційно-змінні спеціальні витрати 4. Умовно-змінні і постійні витрати 5. Показники економічної ефективності: маржинальний дохід, прибуток підприємця та прибуток, пороги виробництва та рентабельності.									
Тема 14. Економічна оцінка виробничого процесу «Племінне свинарство» із застосуванням програми МАХ 1. Особливості виробничого процесу «племінне свинарство». 2. Вартість виробленої продукції. 3. Пропорційно-змінні спеціальні витрати 4. Умовно-змінні і постійні витрати 5. Показники економічної ефективності: маржинальний дохід, прибуток підприємця та прибуток, пороги виробництва та рентабельності.	2		2				6	11	основна: 1, 5, 6, 10 додаткова: 11, 12, 13, 23.
Тема 15. Моделювання ефективності технологічних процесів в аграрному підприємстві 1. Значення процесів моделювання для побудови та прийняття оптимальних управлінських рішень. 2. Практика застосування програми МАХ для моделювання та оптимізації управлінських рішень та для визначення стратегії розвитку підприємницьких	2		2				6	11	основна: 1, 5, 6, 10, 25

структур агропромислового секторі	в								
Всього		30	14	30	10			90	126

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен:	Кількість годин	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під</u> <u>час аудиторних</u> <u>занять</u> , консультацій)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН ₁ . розуміти та використовувати категорійно-понятійний апарат економіки сільськогосподарських підприємств та формулювати загальні економічні аспекти виробництва товарної продукції рослинництва та тваринництва.	6	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення	Тести множинного вибору.	12
ДРН ₂ . називати як мінімум три приклади змінних витрат у рослинництві та тваринництві та розраховувати виробіток, змінні та постійні витрати.	8	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення	Тести множинного вибору.	12
ДРН ₃ . розраховувати маржинальні доходи, пороги виробництва, пороги рентабельності, пороги прибутковості, прибуток, підприємницький прибуток та окупність ресурсів для кожного з виробничих процесів аграрного виробництва з використанням програми REGIO MAX.	12	Лекція, практичне заняття з використанням програми MAX, дискусія, пояснення	Тести множинного вибору. Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO MAX.	20
ДРН ₄ . інтерпретувати значення розрахованих показників та моделювати беззбитковий рівень виробництва.	12	Лекція, практичне заняття з використанням програми MAX, дискусія, пояснення	Тести множинного вибору. Письмова контрольна робота.	12
ДРН ₅ . використовувати ІТ-технології у вигляді програми REGIO MAX в моделюванні стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства.	12	Лекція, практичне заняття з використанням програми MAX, дискусія, пояснення;	Тести множинного вибору. Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO	20

			МАХ за даними, зібраними під час практики.	
ДРН ₆ . застосовувати інноваційні підходи при моделюванні ефективності технологічних процесів в аграрному підприємстві через оптимізацію системи матеріально-технічного забезпечення і моніторинг товарних ринків	6	Лекція, практичне заняття з використанням програми МАХ, дискусія, пояснення	Тести множинного вибору. Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO МАХ за даними, зібраними під час практики.	8
ДРН ₇ . формулювати оптимальні рішення, щодо фінансово-технологічної диверсифікації аграрного виробництва на основі інноваційного розвитку.	4	Лекція, практичне заняття з використанням програми МАХ, дискусія, пояснення	Тести множинного вибору. Письмова контрольна робота.	6

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тестування	20/20%	5, 10 тиждень
2.	Індивідуальне розрахункове завдання за умовними даними з використанням програми REGIO MAX.	10/10%	до 5-го тижня
3.	Письмова контрольна робота (2 роботи по 10 балів)	20/20%	5, 10 тиждень
4.	Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO MAX за даними, зібраними під час практики (2 завдання по 10 балів)	20/20%	до 10-го тижня
5.	Іспит (по білетах)	30/30%	За графіком сесії

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тестування	< 12 балів	12-14 балів	15-17 балів	18-20 балів
	надано вірну відповідь на менш ніж 60% завдань	надано вірну відповідь на 60% - 74% завдань	надано вірну відповідь на 75% - 89% завдань	надано вірну відповідь на 90% та більше завдань
Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO MAX.	0-3 бали	4-6 балів	7-9 балів	8-10 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано або виконано з грубими помилками	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, результати презентовано у рамках загальної дискусії
Письмова контрольна робота	0-4 бали	5-10 балів	11-15 бали	16-20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано або виконано з грубими помилками	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, результати презентовано у рамках загальної дискусії
Індивідуальне розрахункове завдання з використанням програми REGIO MAX за даними, зібраними під час практики	0-4 бали	5-10 балів	11-15 бали	16-20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано або виконано з грубими помилками	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, результати презентовано у рамках загальної дискусії

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування з використанням Kahoot	Після вивчення кожної теми
2	Тренувальне тестування з використанням MOODLE	5 тиждень, 10 тиждень
3	Усний зворотний зв'язок від викладача щодо розв'язання розрахункових завдань під час аудиторної роботи	постійно
4	Усне опитування під час занять та зворотний зв'язок від викладача під час аудиторної роботи	постійно
5	Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів за результатами виконання письмових контрольних робіт та індивідуальних розрахункових завдань з використанням програми REGIO MAX	постійно

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

5.4. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники

1. Ковальова О.М. Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОPAS) : Навч. посіб. Суми: СНАУ, 2022. 207 с.
2. Олійник Т. Г., Мельник І. О., Горобченко О. А. Економіка аграрного виробництва : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2019. 105 с. URL : http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5634/1/Oliynyk_Ekonomika%20Oagrarnogo%20vyrobnycztva.pdf
3. Петрига О. М., Яворська Т. І., Прус Ю. О. Економіка аграрного підприємства: навчальний посібник. За ред. О. М. Петриги, Т. І. Яворської. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. 498 с. URL : <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream.pdf>
4. Владимир О. М. Економіка та організація виробництва (опорний конспект лекцій для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.050701 «Електротехніка та електротехнології». Тернопіль, ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2015. 180 с.
5. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : Підручник. К. : КНЕУ, 2013. 779 с.
6. Фермер: базовий рівень [Текст]: підручник / Гол. ред. В.І.Ладика. К: Агроосвіта, 2013. 623 с.
7. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. [2-ге вид.: доп. і перероблене]. К. : КНЕУ, 2002. 624 с.
8. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : навчальний посібник [2-ге вид.]. К. : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
9. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства : навч. посібник. К : Центр учбової літератури, 2010. 304 с.
10. Виробнича економіка. / За ред. В.П. Галушко, Г. Штрюбеля. Навч. Посібник. В: Нова книга, 2005. 400с.

6.1.2 Методичне забезпечення

11. Електронний курс з дисципліни «Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОПА3). URL : <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4043>
12. Ковальова О.М. Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОPAS): Конспект лекцій для студентів 4 курсу та 2 курсу скороченого терміну навчання ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Суми, 2021. 93 с.
13. Ковальова О.М. Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОPAS): Методичні вказівки для проведення практичних занять для студентів 4 курсу та 2 курсу скороченого терміну навчання ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Суми, 2021. 95 с.

14. Ковальова О.М. Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОPAS): Методичні вказівки для самостійної роботи для студентів 4 курсу та 2 курсу скороченого терміну навчання ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Суми, 2021. 82 с.

6.1.3. Інші джерела

15. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
16. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
17. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
18. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
19. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
20. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

6.2 Додаткові джерела

21. Таланова П. Маржинальная прибыль: что это такое и как ее рассчитать? URL : <https://1c-wiseadvice.ru/company/blog/marzhinalnaya-pribyl-cto-eto-takoe-i-kak-ee-rasschitat/>
22. Орлов О. Гибкое управление затратами и прибылью (маржинальный подход). *Економіст*. 2009. № 2. С. 24–28.
23. Економіка сільського господарства: Навч. Посібник / Збарський В.К., Мацибора В.І., Чалий А.А. та ін.: За ред. В.К. Збарського і В.І.Мацибори. К.: Каравела, 2009. 264с.
24. Строченко Н.І., Ковальова О.М. Маржинально-цільовий підхід планування ефективності підприємницької діяльності. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С.223-229. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-31>
25. Строченко Н.І., Ковальова О.М. Управління сезонністю праці як фактор підвищення продуктивності виробництва. *Інфраструктура ринку*. 2023. Випуск 72. С.114-121. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure72-20>
26. Ковальова О.М. Роль бджільництва в досягненні сталого розвитку аграрних підприємств та сільських територій. *Економічний простір*. 2024. №189. С.259-263. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-46>
27. Строченко Н.І., Ковальова О.М. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: сутність та напрямки зміцнення. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2024. Випуск 19. С.114-121. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.14>
28. Строченко Н.І., Ковальова О.М. Формування напрямів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу на основі його оцінки. *Приазовський економічний вісник*. 2023. Вип. 2(34). С.42-49. URL : http://pev.kpu.zp.ua/journals/2023/2_34_ukr/10.pdf
29. Ковальова О.М., Ралкова К.С. Виробничий потенціал галузі тваринництва України: аналіз стану та перспективи розвитку у післявоєнний період. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2022. Том 27. Випуск 2 (92). С.13.-19. URL : http://www.visnyk-onu.od.ua/journal/2022_27_2/4.pdf

30. Ковальова О.М., Ралкова К.С. Сучасний стан та проблеми галузі сільського господарства України. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 51. С.59-65. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct51-9>
31. Ковальова О. М. Роль нормування праці в системі управління трудовим потенціалом. *Економічний простір*, 2020. №153, С.61-64. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/153-11>

6.3 Програмне забезпечення

Програма REGIO MAX, розроблена фахівцями університету прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Німеччина.

Програмне забезпечення системи дистанційного навчання Moodle 3.11 – для організації дистанційного навчання студентів (доступ до навчально-методичних матеріалів, комунікації з викладачем, здійснення різних видів оцінювання).

Програмне забезпечення Zoom Video Communications, Inc. v. 5.6.1 – для організації навчання через відео-зв'язок (за необхідності).

Програмне забезпечення Microsoft Office Excel – для створення навчальних матеріалів.

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП «Економіка»
(назва)

Наталія СТРОЧЕНКО
(ПІБ)

(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач каф.) економіки та підприємництва, проф. зав.каф. Ковбаса О.М.

(назва)

(посада, ПІБ)

(підпис)